

De prehistorie (deel 1) – Zeg me waar ze woonden

Wie deed de vader van je vader
in de prehistorie, hoe ongeveer en waarom?
gemaakt door een groepje in een school van de eerste
1000 v. Christus.
Het is De Prehistorie, deel 1

**Zeg me
hoe ze woonden**

Wat deed de vader van je vader van je vader (enzovoort, tot ongeveer vijf miljoen jaar geleden)? Deze serie geeft je een beeld van je verre voorvader)

Tekst en foto's:
CHRISTINE BUYLE

Vier en een half miljard jaar geleden ontstond de planeet aarde. Van leven was nog geen sprake. Er waren stormen en orkanen, en het bliksemde en de vulkanen spuwden giftige gassen. Op den duur kwamen er ondiepe zeeën en ontstonden de eerste vormen van leven: bacteriën.

En toen kwamen er planten, geen mooi groene, maar een soort algen. Die produceerden wel zuurstof, en dat was tenslotte het gas dat planten en dieren nodig hebben. De weg was vrij: de dampkring om de aarde kon ontstaan, en het eerste leven kon zich ontwikkelen.

Bijna onvoorstelbaar. Honderdvijftig miljoen jaar geleden stampden dinosaurussen rond. Vergeleken met al dat andere leven op aarde bestaat de mens nog maar een belachelijk korte tijd. Ongeveer vijf miljoen jaar geleden zouden de eerste mensachtige zoogdieren zijn ontstaan, de hominiden, die nog meer aap waren dan mens.

VOORVADERS

Moeilijk, hoor. Uitvissen hoe de vader van je vader (enzovoort, enzovoort) leefde, is bijna onbegonnen werk. Er is namelijk maar weinig van ze bewaard gebleven. Zelfs als we ons beperken tot de eerste moderne mensen, de homo sapiens, die ongeveer

vijftigduizend jaar geleden leefde, is het nog moeilijk. Ze hadden lemen huizen, kleren van wol en gebruiksvoorwerpen van hout. Dat materiaal is niet erg duurzaam. Ze zijn niet bestand tegen de tand des tijds, om het eens duur te zeggen. In de prehistorie konden de mensen ook niet lezen, laat staan schrijven. Boeken uit die tijd zijn er dus niet. Geen geschriften waarin ze honderduit over hun leven vertellen.

Archeologen die naar de prehistorie spitten en graven, moeten dus een Sherlock Holmes-pet opzetten en detective spelen. Ze mogen niets over het hoofd zien dat maar iets over het doen en laten van onze voorouders zou kunnen verraden. Ze gaan er zelfs voor in oude beerputten zitten, bijvoorbeeld. Ze vinden er zaden en pitten, die mensen lang, lang geleden hebben ingeslikt. En door die zaden en pitten kunnen de archeologen achterhalen wat er vroeger op het menu stond. Als er pitten van uitheemse vruchten bij zitten, zoals olijven, dan kunnen ze daar hun besluiten uit trekken. Dat er handel was in die tijd, is zo'n slotsom.

EXPERIMENTEN

Er zijn archeologen die geen pet van Sherlock Holmes op hun hoofd willen. Ze kruipen gewoon zelf in de huid van

hun voorouders. Met prehistorische werktuigen proberen ze vuur te maken, graan te malen of ijzer te smeden. Ze doen dat als experiment, om het verleden aan den lijve te ondervinden.

In verschillende landen hebben wetenschappers een voorhistorisch dorp uit de grond gestampt, compleet met werktuigen, gebruiksvoorwerpen, weefgetouwen, enzovoort... Al die spullen kopen ze dan niet kant en klaar, nee, ze moeten ze zelf maken met materiaal en gereedschap uit de tijd van onze voorouders. Met alle problemen van dien. Tenslotte moeten ze doen alsof ze niet meer weten dan de mensen van toen. Ze hopen dat ze dezelfde oplossingen als de mensen vroeger vinden, zodat ze daar weer een heleboel uit leren.

België kan prat gaan op een eigen voorhistorisch dorp: de Archeosite in Aubechies, in de provincie Henegouwen. Het is een soort van openluchtmuseum. Er staan hutten uit verschillende tijdvakken, van de nieuwe steentijd tot de Gallische periode. Wandelen door de Archeosite is wandelen door de tijd. De woningen lijken sterk op Afrikaanse hutten. Een dak van stro, riet of takken. De muren zijn opgebouwd uit een rij palen, met vlechtwerk van notelaartakken ertussen. Op die takken is een mengsel van leem en stro gesmeerd.

Elk huis heeft een woonvertrek en een ruimte voor de dieren. Dat klinkt niet hygiënisch, maar praktisch was het wel. De lichaamswarmte van de dieren kwam goed van pas tijdens de koude wintermaanden.

VOORVADERS?

Tot in 1850 (ongeveer) dachten ze dat alle levende wezens bij de Schepping in één keer waren ontstaan, gewoon zoals ze waren. Charles Darwin schopte dat idee aan diggelen. Hij zette zijn evolutietheorie uiteen. In zowat 40 miljoen jaren tijd is er uit de primaten (één van de vele orden van de zoogdieren) een mens zoals we hem nu kennen ontstaan. Hij ging rechtop lopen, hij ging werktuigen vervaardigen, hij werd groter en zijn hersenmassa nam toe.

De schedelinhoud van de aapmens, die circa 5 miljoen jaar geleden leefde, was een derde van die van de huidige mens. Zijn kaken waren fors, geschikt om rauw vlees te kauwen.

De schedel van de Neanderthaler, die ongeveer 70.000 jaar geleden verscheen, was groot en hij had een iets groter hersenvolume dan de huidige mens. De kaken bleven fors, maar waren al kleiner.

De uiterlijke kenmerken van de huidige mens hebben zich de laatste 30.000 jaar ontwikkeld.

BEZOEK MET KOEKJES

In de Archeosite van Aubechies lopen mensen rond in primitieve kleren. Ze lijken uit een aflevering van de Flintstones te zijn gestapt. Ze laten je zien hoe het er in een prehistorisch dorp aan toe ging. Je kunt ze dus aan het werk zien bij het mandenvlechten, stoffen weven of graan malen. In de hut uit de steentijd zit een man die stenen werktuigen maakt. Honderd meter verderop begint de bronstijd, waar iemand brons smelt en in vormen giet.

In de Archeosite hoef je niet alsmaar te kijken, je kunt ook zelf aan de slag gaan. Zelf experimenteren, net als een echte archeoloog doet. Je kunt een potje proberen te boetsen en die in de pottenbakkersoven stoppen. Of je kunt een prehistorisch koekje proeven, dat voor je neus gebakken is.

Inlichtingen: 15, rue de l'Abbaye, 7972 Aubechies-Belœil.